

УДК 009:168.522

WILL HOMO SAPIENS SURVIVE

ЧИ ВИЖИВЕ HOMO SAPIENS

Afanasiev A.I. / Афанасьєв О.І.

d.f.s., prof. / д.ф.н., проф.

National University "Odesa Polytechnic",

Odessa, Shevchenko, 1, 65044

Национальный университет «Одесская политехника»,

Одесса, 1, 65044

Vasilenko I.L. / Василенко І. Л.

k.f.s., doz. / к.ф.н., доц.

University of Intelligent Technologies and Communications,

Odessa, Kuznechna 1, 65020

Государственный университет интеллектуальных технологий и связи,

Одесса, ул. Кузнечная 1, 65020

Анотація. Серед загроз, які можуть згубити людство, несподівано виявилась технологічна. Технологічні можливості покращення якості життя і людської породи можуть звести нанівець людяність і зробити зайвою більшість населення. Тому технологічний розвиток не повинен бути безконтрольним.

Ключові слова: футурологія, прогрес, homo sapiens, людяність

Abstract. Among the threats that can destroy humanity, the technological one has unexpectedly emerged. Technological capabilities to improve the quality of life and the human species can nullify humanity and make the majority of the population redundant. Therefore, technological development should not be uncontrolled.

Key words: futurology, progress, homo sapiens, humanity

Вступ.

Сучасна футурологія прогнозує не так райдужні перспективи людства, як наростання загроз, здатних його занапастити. Найчастіше майбутнє пов'язується з трьома основними загрозами: ядерною, екологічною та технологічною. Щодо перших двох загроз фахівці говорять уже давно, а про третю так гостро у гуманітарному аспекті заговорили нещодавно. Проблема звучить вельми несподівано, оскільки з технологіями пов'язуються найчастіше позитивні очікування та обґрунтовані надії на краще майбутнє, особливо для відсталих країн, та й усього людства загалом.

Основний текст

Справді, науковий та технологічний прогрес обіцяє людині не тільки неймовірні блага виробництва, споживання, якості життя, а й покращення здоров'я, тілесної організації та взагалі людської породи. Відредагувати зір, слух та інші функції, як механічним шляхом, так і генним коригуванням, вже давно не здається фантастикою. Але прагнення поліпшити себе рано чи пізно торкнеться не тільки тіла, а й мозку з його особливими функціями. Технологічні можливості тут дуже великі. Чи залишиться така покращена людина людиною? Де тут пролягає та гуманітарна грань, яку не можна переступати, якщо хочемо зберегти людину як вид.

Сучасні технології вже можуть продукувати потреби, від вітальних до

політичних, переконувати в певних ідеях, попереджати бажання та інше. У деяких тоталітарних та авторитарних державах здійснюється технологічний контроль над багатьма проявами людського життя. У демократичних країнах також існує подібна загроза, якщо не з боку держави, то з боку різних корпорацій чи установ, здатних, нехай і у вишуканих формах, контролювати бажання, прагнення, потреби та волю людини, коли навіть простий вибір продуктів у магазині виявляється ілюзією вільного вибору. Чи не зведеться свобода волі до жорсткого лапласівського детермінізму у недалекій перспективі?

Розвиток технологій вже зараз робить непотрібними велику кількість професій. Спеціальна освіта та навчання явно не встигають. До того ж швидко переучуватися не всі вміють, не всі готові, не всі хочуть, а головне в тому, що це часом втрачає сенс, і надалі втрачатиме сенс. Внаслідок стрімкого технологічного прогресу дедалі більше професій переходитимуть у розряд непотрібних, а перевчитися не вистачить здібностей чи часу. Виявиться непотрібною значна, можливо, більша частина населення, прогнати яке буде відносно легко. Її долею стане примітивне існування та розваги, а творча меншість, поінформована та освічена супереліта, працюватиме та керуватиме. Наскільки людяними будуть стосунки між людьми у такому разі? Чи збережуться права та свободи для «непотрібних» людей? Наприклад, як здійснюватиметься їхній політичний вибір? Очевидно, що технологічно буде легко сформулювати у них відповідні потреби, хід думки, бажання та волевиявлення. Чи залишиться такого роду волевиявлення вільним вибором? Іншими словами, і без технологічного втручання у людську тілесність, а лише певною соціальною організацією та технологічними маніпуляціями можна радикально нашкодити, а то й занапастити людство.

Згадані сценарії є цілком реальними, але не обов'язковими. Необхідно їх, як і інші сценарії, теоретично моделювати, опрацьовувати заради збереження людяності, та й самого виду *homo sapiens*. Зрештою, технологічний розвиток – плід людського розуму. Плоди останнього завжди мали як позитивні, так і негативні наслідки. Всім відомо, що винахідництво, творчість, наукові та технологічні звершення, як технічні, так і гуманітарні, несли і фантастичні блага людству, і незліченні страждання, загибель, руйнування. Все ж таки розуму, волі, почуттів, людяності вистачало для виживання, подолання, прогресу. Сумнівно, щоб людина в принципі не змогла б впоратися з можливими несприятливими та згубними сценаріями технологічного розвитку та інших наслідків своєї діяльності. Справа за «малим»: людству треба бути готовим до різних сценаріїв, як мінімум, теоретично. Відповідно, технологічний розвиток не повинен бути безконтрольним і безмежним.

Заклучення і висновки.

Розглянуті сценарії цивілізаційного розвитку несуть загрозу людяності, та й самому виду *homo sapiens*. Людству треба бути готовим до різних сценаріїв, як мінімум, теоретично. Відповідно, технологічний розвиток не повинен бути безконтрольним і безмежним.

Література:

1. Афанасьев, А. И. (2013) Гуманитарное знание и гуманитарные науки, Одесса: Бахва, 288 с.
2. Дейлі Г. (2002) Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку. Київ, Ішелсфера, 298 с.
3. Come On!: Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet (2018). URL: <https://www.clubofrome.org/report/come-on/>

© Афанасьев О.И., Василенко І.Л.